

Onderwerp

Nota Kapitaalgoederen Openbare Ruimte

Datum raadsvergadering	22 april 2025
Thema programmabegroting	Inrichting en beheer openbare ruimte
Portefeuillehouder	Dorus Klomberg
Zaaknummer	2025-004144

Samenvatting

De Nota Kapitaalgoederen Openbare Ruimte, voorheen Integraal Beheerplan Openbare Ruimte, is vernieuwd. In dit plan zijn alle kapitaalgoederen in de openbare ruimte in beeld gebracht en qua onderhoud en vervanging doorgerkend op zowel de korte als de lange termijn. Hierbij hebben we de reeds vastgestelde kwaliteitsniveaus uit het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte gehandhaafd. Ook is er vastgelegd hoe er wordt bijgedragen aan de ambities uit de Beheernota op onder andere het gebied van klimaatadaptatie, biodiversiteit en gezondheid in de openbare ruimte.

De conclusie is dat er een jaarlijks tekort is van € 628.000 op het onderhoudsbudget. Dit is grotendeels veroorzaakt door een tekort voor groot onderhoud bij Wegen. Dit is terug te zien in de kwaliteit in onze openbare Ruimte. De vastgestelde kwaliteit dreigt hierdoor door de vastgestelde ondergrens te zakken.

Er is structureel meer budget nodig voor dit onderhoud. Het voorstel is om de jaarlijkse tekorten op korte termijn (2026 t/m 2028) te dekken uit de Reserve Openbare Ruimte (Wegen). Het saldo van deze reserve bedraagt per 31-12-2024 € 2.804.657.

Voorgesteld besluit

1. De Nota Kapitaalgoederen Openbare Ruimte met de kwaliteitsniveaus voor beheer en vervanging van onze kapitaalgoederen vast te stellen.
2. Het onderhoudstekort van jaarlijks € 628.000 in de jaren 2026 t/m 2028 te dekken ten laste van de Reserve Openbare Ruimte (Wegen).
3. In de meerjarenbegroting **2029-2032** toe te werken naar structurele dekking voor onderhoud en vervanging van onze kapitaalgoederen.

Inleiding

De gemeente Rheden heeft een Beheernota Openbare Ruimte uit 2020 en een Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) dat loopt van 2021 t/m 2025. Het beheerplan loopt af in 2025 en behoeft een actualisatie. Voor een groot deel doen we nog steeds hetzelfde als vier jaar geleden en ook de ambities die we hebben komen nog grotendeels overeen met onze huidige ambities.

De afgelopen jaren zijn de kosten voor het beheer van de openbare ruimte echter gewijzigd door inflatie en ook het areaal dat we beheren is veranderd. Ook hebben we afschrijvingstermijnen van riolering teruggebracht van 80 jaar naar 60 jaar. Hierdoor vervangen we riolering sneller en zijn er meer kansen om gelijktijdig met het vervangen van de riolering de gehele openbare ruimte kostenneutraal te vervangen en te verbeteren.

Met dit budget werken we daarmee aan onze 11 ambities uit de Beheernota op onder andere het gebied van klimaatadaptatie, biodiversiteit, toegankelijkheid en veiligheid. De vervangingsopgave is daarmee de katalysator voor verbetering. Het plan kijkt, anders dan de vier jaar in het huidige IBOR, zestig jaar vooruit naar de vervangingsopgave van de gemeente Rheden. We noemen het daarom een Nota Kapitaalgoederen Openbare Ruimte.

Beoogd effect

Een geactualiseerde Nota Kapitaalgoederen waarmee we de objecten in de openbare ruimte conform de vastgestelde kwaliteitsniveaus kunnen blijven beheren en bij kunnen dragen aan de vastgestelde ambities uit de Beheernota. En verwerking van de bijbehorende financiën in de gemeentebegroting.

Argumenten

1. *Zodat we beheer en vervanging van onze kapitaalgoederen conform de vastgestelde kwaliteitsnormen kunnen onderhouden aan de hand van een actuele Nota Kapitaalgoederen.*

De gemeente Rheden heeft een Beheernota Openbare Ruimte uit 2020 en een Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) dat loopt van 2021 t/m 2025. Het beheerplan loopt af in 2025 en behoeft een actualisatie. Voor een groot deel doen we nog steeds hetzelfde als vier jaar geleden en ook de ambities die we hebben komen nog grotendeels overeen met onze huidige ambities.

2. *Zodat dekking aanwezig is voor het benodigde onderhoud in de periode 2026 t/m 2028 om ons kwaliteitsniveau te handhaven en niet verder te laten dalen.*

De nota Kapitaalgoederen laat een jaarlijks structureel tekort zien voor het onderhoud van de openbare ruimte. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door een tekort aan budget voor groot onderhoud wegen. De kwaliteit van de wegen dreigt door de vastgestelde ondergrens te zakken met risico op kapitaalvernietiging en onveilige situaties. Het voorstel is om dit tekort de komende drie jaar te dekken uit de Reserve Openbare Ruimte (Wegen).

De afgelopen jaren zijn de kosten voor het beheer van de openbare ruimte echter gewijzigd door inflatie en ook het areaal dat we beheren is veranderd. Ook hebben we afschrijvingstermijnen van riolering teruggebracht van 80 jaar naar 60 jaar. Hierdoor vervangen we riolering sneller en zijn er meer kansen om gelijktijdig met het vervangen van de riolering de gehele openbare ruimte kostenneutraal te vervangen en te verbeteren. Met hetzelfde budget werken we daarmee aan onze 11 ambities uit de Beheernota op onder andere het gebied van o.a. energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit, toegankelijkheid en veiligheid. De vervangingsopgave is daarmee de katalysator voor verbetering van de openbare ruimte voor deze doeleinden.

In de berekening zijn ook meekoppelkansen meegenomen zoals de financiering van rioleringsprojecten via het Water- en Rioleringsprogramma (WTPO) en het Spaar- en Strategisch Werken (SSW)-fonds.

3. *Zodat ook na 2028 structureel budget beschikbaar is via de begroting om het jaarlijks onderhoud te kunnen plegen.*

De voorgestelde dekking voor het tekort op onderhoud dekken we voor de periode 2026 – 2028 uit de Reserve Openbare Ruimte (Wegen). Onderhoud is een structurele post die we ook structureel in de begroting willen opnemen. Hierbij betrekken we ook de mogelijk kansen die investeringen en/of subsidies van derden bieden, op het gebied van bijvoorbeeld de energietransitie en klimaatbestendig inrichten van openbare ruimte.

Kanttelingen en/of risico's

- 1.1 Als we niet investeren in het onderhoud en kwaliteit van de wegen, dan zakken we door de vastgestelde ondergrens van technische staat wegen "laag". Hiermee komt de veiligheid in het geding met het risico van kapitaalsvernietiging, extra kosten en aansprakelijkheid.
- 1.2 De uitvoering van veel vervangingen in de openbare ruimte wordt in de beheerstrategie gekoppeld aan de vervangingen bij riolering. Deze integrale projecten lopen momenteel vertraging op omdat het niet lukt voldoende capaciteit te werven om alle projecten uit te voeren. Dit heeft o.a. effect op de kwaliteit van de verhardingen.
- 2.1 De prijzen zijn de afgelopen jaren sterk gestegen, jaarlijkse indexatie van de budgetten is nodig om voldoende budgetten te houden voor het onderhoud in de openbare ruimte.
- 2.2 De budgetten zijn doorgerekend op landelijke kengetallen. Aanbestedingen op de markt kunnen altijd hoger of lager uitvallen.
- 2.3 Door het dekken van de onderhoudstekorten vanuit de reserve nemen we de tijd om het ravijnjaar te overbruggen. We onderzoeken in 2028 hoe we de dekking vanaf 2029 organiseren.**

Financiën

In onderstaande tabel zijn de jaarlijkse onderhoudslasten versus beschikbare budgetten weergegeven. Hieruit blijkt dat er een jaarlijks tekort is van € 628.000.

Beheergroepen	Benodigd structureel	Beschikbaar 2025	Verschil
Openbare verlichting	€ 189.000	€ 189.000	€ -
Civiele kunstwerken	€ 81.000	€ 70.000	€ -11.000
Artistieke kunstwerken	€ 16.000	€ 57.000	€ 41.000
Vakgroep Wegen - overig	€ 79.000	€ 51.000	€ -28.000
Reiniging	€ 659.000	€ 659.000	€ -
VRI's	€ 119.000	€ 119.000	€ -
Spelen	€ 108.000	€ 108.000	€ -
Groen	€ 1.668.000	€ 1.629.000	€ -39.000
Wegen	€ 2.973.000	€ 2.282.000	€ -691.000
Opbrengsten K&L		€ 100.000	€ 100.000
Totaal	€ 5.892.000	€ 5.264.000	€ -628.000

De gemeente heeft een reserve Openbare Ruimte (Wegen). Het saldo van deze reserve is per 31-12-2024 € 2.751.290,-. De tekorten over 2026 t/m 2028, tezamen € 1.884.000 (= 3 x € 628K), kunnen ten laste worden gebracht van deze reserve.

Genoemde reserve heeft momenteel twee doelen: het dekken van kapitaallasten en het egaliseren van groot onderhoud. Het is ongebruikelijk en onwenselijk dat een reserve twee doelen heeft. Op 17-12-2024 heeft de raad de 'Nota reserves en voorzieningen incl. opschonen gemeentelijke reserves' vastgesteld. Deze nota geeft regels omtrent het inrichten van reserves en voorzieningen. In het 2^e halfjaar 2025 zullen wij een nadere uitwerking van die nota reserves en voorzieningen aan de Raad voorleggen. Daarin zullen we o.a. voorstellen om de reserve openbare ruimte (wegen) om te zetten in een voorziening en daarnaast een nieuwe bestemmingsreserve kapitaallasten wegen te vormen.

Uitvoering

Na vaststelling worden de besluiten doorgevoerd in samenwerking met afdeling Financiën. De werkzaamheden in de openbare ruimte en de financiering daarvan zullen structureel worden besproken tussen beheer en financiën. **In 2028 evalueren we de Nota Kapitaalgoederen 2026-2029.**

Participatie en communicatie

Het betreft een actualisatie van een Integraal Beheerplan Openbare Ruimte/Nota Kapitaalgoederen. Het is een document dat intern wordt gebruikt door de gemeente. Na vaststelling zal er geen extra communicatie plaatsvinden over het document. Na vaststelling is de Nota Kapitaalgoederen te raadplegen op de gemeentelijke website en wordt gepubliceerd overheid.nl.

Bijlagen

1. Bijlage 1: Nota Kapitaalgoederen Openbare Ruimte

De Steeg, 11 maart 2025

Burgemeester en wethouders van Rheden,

Carol van Eert,
burgemeester

Bart Drewes,
gemeentesecretaris